

Tromsø kommune

Byråd for helse og omsorg

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep

0030 Oslo

Deres ref.:

Vår ref.:

12/1627 /40865/12-G00
&13

Saksbehandler:

Edel Pedersen

Dato:

29.08.2012

Telefon:

77 79 03 74

HØRING - NOU 2011:17 NÅR SANT SKAL SIES OM PÅRØRENDEOMSORG - FRA USYNLIG TIL VERDSATT OG INKLUDERT

Vedlagt følger høringsuttalelse fra Tromsø kommune. Høringsuttalelsen ble behandlet og vedtatt i kommunestyret 29.08.12.

Med vennlig hilsen

Kristoffer Kanestrøm
Byråd helse og omsorg

Eva T. Olsen
Kommunaldirektør

Saksprotokoll

Utvalg: Kommunestyret
Møtedato: 29.08.2012
Sak: 141/12

Resultat: Innstilling vedtatt

Arkivsak: 12/1627

Tittel: SAKSPROTOKOLL: HØRING - NOU 2011:17 NÅR SANT SKAL
SIES OM PÅRØRENDEOMSORG - FRA USYNLIG TIL VERDSATT
OG INKLUDERT

Behandling:

Votering:

Innstillingen enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Forslag til høringsuttalelse som omhandler NOU 2011: 17 «Når sant skal sies om pårørendeomsorg», vedtas.

SAKSFRAMLEGG

Deres ref.:

Vår ref.:

12/1627 /36502/12-G00
&13

Saksbehandler:

Edel Pedersen

Dato:

26.07.2012

Telefon:

77 79 03 74

Saken skal behandles i følgende utvalg:

FORBYRÅD
BYRÅDET
HEL-OMS
KST

HØRING – NOU 2011:17 «NÅR SANT SKAL SIES OM PÅRØRENDEOMSORG – FRA USYNLIG TIL VERDSATT OG INKLUDERT»

Innstilling til vedtak:

1. Forslag til høringsuttalelse som omhandler NOU 2011: 17 «Når sant skal sies om pårørendeomsorg», vedtas.

Øyvind Hilmarsen
Byrådsleder

Kristoffer Kanestrøm
Byråd helse og omsorg

Saksutredning:

Innledning:

Helse- og omsorgsdepartementet i samarbeid med Arbeidsdepartementet inviterer til en bred høring om forslagene i NOU 2011:17 «Når sant skal sies om pårørendeomsorg fra usynlig til verdsatt og inkludert». [NOU 2011: 17 - regjeringen.no](#). Høringsfristen er satt til 15. august 2012. Tromsø kommune har fått utsatt høringsfristen til 30. august.

Utvalget, benevnt som «Kaasa-utvalget», fikk i oppgave å utrede i hvilken grad og på hvilken måte familier med omfattende omsorgsoppgaver kan gis økonomisk kompensasjon når de utøver pleie- og omsorgsoppgaver som kommunen ellers plikter å tilby etter helse- og omsorgstjenesteloven. Mandatet beskriver sentrale hensyn som brukermedvirkning, yrkesdeltakelse hos omsorgsgiver, lik behandling uavhengig av bosted, likestilling mellom menn og kvinner, særlige forhold knyttet til situasjonen for innvandrere med ikke-vestlig bakgrunn og arbeidsmiljø.

Utvalget legger fire sentrale hensyn til grunn for sitt forslag, disse er:

- Forsvarlige tjenester for brukeren
- Ordningen skal bidra til likestilling og integrering og hindre utstøting fra arbeidslivet
- Ressursene skal prioriteres mot tjenester som faktisk ytes og ikke generelle kontantytelser
- Forenklet byråkrati

Utvalget har anbefalt en helhetlig løsning for pårørende med omfattende omsorgsoppgaver som består av tre hovedgrep:

- En utvidet pleiepengeordning med inntil 20 – 50 % pleiepenger til foreldre med barn under 18 år som har alvorlige varige lidelser
- Ny og forsterket kommunal omsorgsstønning med nasjonale satser. Den foreslåtte ordningen skal erstatte dagens hjelpestønning og omsorgslønn
- Lovfestet pårørendestøtte i kommunene med tiltak som verdsetter og inkluderer de pårørende og kvalitetssikrer tjenestene.

Vurdering fra Tromsø kommune:

Generelt:

Pårørendes omsorgsinnsats er en viktig ressurs for kommunene. Tromsø kommune støtter intensjonene og målsettingene i NOU 2011: 17, og tiltakene helt eller delvis i anbefalt modell. Utvalgets innstilling er en grundig gjennomgang av et sakfelt som består av ulike ytelser og hjelpetiltak, - som i dag virker uoversiktlig både for brukere og kommunen. Utvalget har på en god måte klart å kombinere hensynet til aktuelle familier med hensyn til deltakelse i arbeidslivet, mindre byråkrati, verdsetting og faglig forsvarlighet. Her er det på sin plass å nevne det faktum at pårørende står for om lag halvparten av omsorgen i hjemmet, og at de i stor grad er et usynlig hjelpekorps. Utvalget har imidlertid ikke utredet tilstrekkelig hvilke økonomiske konsekvenser endringene vil medføre for kommunene og hvordan økte kostnader skal finansieres.

Utvidet pleiepengeordning med inntil 20 – 50 % pleiepenger til foreldre med barn under 18 år som har alvorlige varige lidelser:

Tromsø kommune støtter utvalgets forslag om å utvide nåværende pleiepengeordning gjennom Folketrygden til å omfatte foreldre til barn under 18 år, der barnet har en alvorlig varig lidelse. Det bør gjelde særlige regler for barn under 18 år for å styrke familiens muligheter til å kunne ha barnet boende hjemme. Det vil gi større økonomisk trygghet og forutsigbarhet i forhold til dagens ordning der det bare ytes pleiepenger i akutte/ustabile faser. Samtidig legges det til rette for motivasjon til deltakelse i arbeidslivet. Ordningen betinger et arbeidsforhold og ytelsen skal erstatte bortfall av arbeidsinntekt med inntil 50 % pleiepenger. Begge foreldre kan ikke få pleiepenger. Tromsø kommune mener det bør åpnes for noe mer fleksibilitet ved at begge foreldre skal ha mulighet til å motta pleiepenger i perioder, eller at andelen kan økes utover 50 %. Noen barn har så store og omfattende hjelpebehov at det krever at begge foreldre er til stede og bistår store deler av døgnet. For enkelte av disse familiene vil skissert ordning ikke være tilstrekkelig for å kunne ivareta omsorgen overfor barnet til det er 18 år.

Med denne pleiepengeordningen blir kommunens primære ansvar å sørge for de tjenester familien har behov for. Det vil tydeliggjøre ansvaret i grensesnittet mellom statlig og kommunalt ansvar.

Ny og forsterket kommunal omsorgstønad med nasjonale satser. Den foreslåtte ordningen skal erstatte dagens hjelpestønad og omsorgslønn:

Utvalget har foreslått å slå sammen dagens omsorgslønn i kommunene med hjelpestønad i folketrygden og innføre en ny mer målrettet kommunal omsorgstønad for pårørende med omfattende omsorgsoppgaver. Tromsø kommune støtter forslaget om å forenkle og målrette støtteordningene og mener det vil gi den enkelte familie et mer helhetlig tilbud. I dag har man ingen oversikt over hvorvidt hjelpestønad benyttes til formålet. En foreslått målrettet omlegging vil fordre en betydelig større administrativ ressurs i kommunene enn de 49 årsverkene som benyttes til å administrere hjelpestøtteordningen i NAV.

Omsorgstønad er aktuell når pårørende yter omsorg som erstatter kommunale tjenester og det ikke ligger grunnlag for pleiepenger. Det er imidlertid uklart når det vil være aktuelt med henholdsvis pleiepenger eller omsorgstønad, - går skillet med 18 år? Det må tydeliggjøres.

Tromsø kommune støtter forslaget om utbetaling av omsorgstønaden i satser. Det vil bidra til å begrense ulikheter mellom kommuner. Kommunen støtter også forslaget om at utmåling av omsorgstønaden blir knyttet opp mot vurdering av det samlede hjelpebehov, og graderes i forhold til andre kommunale tjenester som avlastning og personlig assistanse.

Ny ordning med avvikling av hjelpestønad vil slå uheldig ut for familier der omsorgspersonene er 100 % yrkesaktive. Dette mener vi er uheldig og at det bør åpnes for å kombinere 100 % jobb med omsorgstønad. Mange foreldre som i dag har betydelige omsorgsoppgaver i tillegg til full arbeidsinnsats utenfor hjemmet, vil ikke få noen kompensasjon for dette. Det mener vi er høyst urimelig og vil sannsynligvis bidra til økt etterspørsel etter kommunale tjenester, eller at fulltidsarbeidende reduserer stillingsstørrelse for å kunne motta omsorgstønad. Det taler mot likestilling og økt yrkesdeltakelse. Mange familier med tyngende omsorgsoppgaver jobber skift både ute og hjemme for å få hverdagen til å gå rundt. Administrative og økonomiske konsekvenser av dette er ikke vurdert av utvalget.

Lovfestet pårørendestøtte i kommunene med tiltak som verdsetter og inkluderer de pårørende og kvalitetssikrer tjenestene.

Utvalget anbefaler en helhetlig pårørendestøtte som består av 8 ulike tiltak. Pårørendestøtten skal omfatte mer enn økonomisk kompensasjon for ytelser som erstatter kommunale tjenester. Utvalget foreslår følgende tiltak:

- Pårørendekontrakt, en avtale mellom kommunen og den pårørende som bygger på et samlet vedtak og somsorgsplan for brukeren.
- Koordinator for familien i tråd med helse- og omsorgstjenesteloven
- Opplæring /veiledning til de som mottar omsorgstønad
- Økte og mer fleksible permisjonsrettigheter fra arbeidslivet
- Omsorgstønad som gis fortrinnsvis i kombinasjon med kommunale tjenester
- Rett til fridager og vikar ved sykdom
- Forsikringsordning

- Virkemidler for kvalitetssikring, oppfølging og evaluering.

Tromsø kommune mener at forslaget om pårørendestøtte inneholder flere viktige elementer som delvis praktiseres allerede. Samlet sett støtter vi en lovfestet pårørendestøtte og anser det som et virkemiddel for å kunne sikre kvaliteten i omsorgen som gis av pårørende. Vi tror også at en tettere oppfølging, kontinuerlig avlastning og inkludering av pårørende kan bidra til å forebygge utslitthet og behov for et mer omfattende kommunalt tjenestetilbud.

Vi vil i denne sammenheng trekke fram NOU 2011: Innovasjon i omsorgen der «Den andre samhandlingsreformen» ble introdusert. Tromsø kommune uttalte i sin høringsuttalelse at medborgerskap og samskaping i kommunal sektor er et viktig prinsipp slik det står beskrevet i utredningen. Det pekes på at den største uutnyttede ressursen i helse- og sosialtjenesten er brukerne selv og deres nærmeste, og at det er viktig å utvikle folks evne til selv å ta ansvar. Framtidens utfordringer med knapphet på arbeidskraft og frivillige omsorgsytere gjør at vi i større grad må legge forholdene til rette for at private omsorgsytere skal kunne kombinere arbeid og omsorg. Derfor er det viktig at omsorgsarbeidet pårørende gjør blir synlig og verdsatt som en viktig og nødvendig del av det samlede omsorgstilbudet. Forslaget om pårørendestøtte er et skritt i riktig retning for å målrette innsatsen på området. Vi er helt avhengige av å få til en god og mer forpliktende samhandling med pårørende for å kunne møte framtidens omsorgsutfordringer.

Her må det likevel advares mot at kommunene skal «overta» ansvaret for private relasjoner. Likeledes må man vise forsiktighet med å initiere gode løsninger som kan bidra til å øke forventningsgapet, - i denne sammenheng overfor pårørende, uten at det avsettes nok ressurser til å gjennomføre disse.

Alternative forslag:

Tromsø kommune har vurdert alternative modeller og mener at ingen av disse forslagene ivaretar dagens situasjon eller framtidige utfordringer.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Tromsø kommune mener at de økonomiske og administrative konsekvensene for kommunene ikke er godt nok utredet. Den foreslåtte modellen vil kreve betydelige økninger av administrative oppgaver, økt kompetansebehov for å kunne ivareta opplæring og veiledning, direkte kostnader knyttet til ordningene, økt pågang til kommunale tjenester, administrering og drift av tjenester som ivaretar behovet for vikar ved fravær, samt planlegging og utbygging av nye behov som avlastningstilbud.

Utvalget hevder at en enklere støtteordning vil medføre administrative besparelser for kommunene. Dette ved at forslaget om samlet vedtak og omsorgsplan, faste satser for omsorgsstønad og reduksjon i antall klagesaker kan redusere den offentlige saksbehandlingen. Dette støttes ikke av Tromsø kommune, - vi mener tvert imot at inkludering av hjelpestønad, tiltakene i lovfestet pårørendestøtte og behov for koordinering vil kreve økte ressurser til kommunen.

Tromsø kommune gir sin støtte til forslaget og anbefalte modell. De økonomiske konsekvenser vil med all sannsynlighet bli større enn hva som er lagt til grunn i utvalgets innstilling. Det er særdeles viktig at endringene kostnadsberegnes grundig og de nye ordningene fullfinansieres av staten.